

АНАЛІЗ ТА НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

ANALYSIS AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT OF THE FINANCIAL STATE ENTERPRISES OF UKRAINE

УДК 338.121

Валюх А.В.

студентка

Сумський державний університет

Зайцев О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів

і підприємництва

Сумський державний університет

Важливу роль у забезпеченні ефективного господарювання на підприємствах відіграє аналіз фінансового стану підприємств, який є підґрунтям формування фінансових, економічних та інших даних і які, своєю чергою, впливають на процес прийняття фінансових та інвестиційних рішень. Сучасний стан економіки нашої країни призводить до того, що суб'єктам господарювання потрібно шукати напрями підвищення ефективності своєї діяльності, знаходження нових ідей для подолання своїх недоліків та ринкових викликів. Проблема поліпшення фінансового стану підприємства і пошуку напрямів удосконалення фінансового стану підприємства напряму пов'язана з механізмом оцінки фінансового стану підприємства. У статті проведено аналіз фінансового стану одного з підприємств України. Як приклад авторами запропонований механізм пошуку основних напрямів поліпшення фінансового стану підприємства та шляхи покращення його фінансових показників.

Ключові слова: підприємство, фінансовий аналіз, фінансовий стан, коефіцієнтний аналіз, рентабельність.

Важную роль в обеспечении эффективного хозяйствования на предприятиях играет

анализ финансового состояния предприятия, который является основой формирования финансовых, экономических и других показателей и которые, в свою очередь, влияют на процесс принятия финансовых и инвестиционных решений. Современное состояние экономики страны приводит к тому, что субъектам хозяйствования нужно постоянно искать новые направления повышения эффективности своей деятельности, нахождения новых идей в преодолении внутренних производственных проблем и внешних рыночных вызовов. Проблема улучшения финансового состояния предприятия и поиска направлений совершенствования финансового состояния предприятия напрямую связана с механизмом оценки финансового состояния предприятия. В статье проведен анализ финансового состояния одного из предприятий Украины. В качестве примера авторами предложены механизмы поиска основных направлений по улучшению финансового состояния предприятия и пути улучшения его финансовых показателей.

Ключевые слова: предприятие, финансовый анализ, финансовое состояние, коэффициентный анализ, рентабельность.

The analysis of the financial condition of enterprises plays an important role in ensuring effective management of enterprises. It is the basis for the formation of financial, economic and other data, which in turn affect the process of making financial and investment decisions. The current state of the economy of our country leads to the fact that business entities need to look for ways to increase the efficiency of their activities, finding new ideas to overcome their shortcomings and market challenges. The problem of improving the financial position of the company and finding directions for improving the financial condition of the company is directly related to the mechanism for assessing the financial condition of the enterprise. The article analyzes the financial state of one of the enterprises of Ukraine. As an example, the authors proposed an algorithm for finding the main directions for improvement of the financial state of the enterprise and ways to improve its financial indicators. The object of research for this article is the results of the financial activity of the joint-stock company "Kharkiv tile factory". The analysis of the financial condition of an enterprise is evaluated not by one indicator, but only by means of a system of indicators that assess the state of the enterprise from all sides. Conditionally, this system of indicators can be divided into 5 types: indicators of the property status of the enterprise; indicators of liquidity and solvency of the enterprise; indicators of financial sustainability of the enterprise; indicators of business activity of the enterprise; indicators of profitability of the enterprise. Ways to maintain a high financial standing should include: permanent monitoring of the external and internal conditions of the enterprise; taking measures to reduce the external vulnerability of the enterprise; to develop plans and take preliminary measures on occurrence of problem situations and their provision; to implement plans of practical measures in the event of a crisis situation, the adoption of risky and non-standard decisions; to monitor the actions of all participants in the process and the implementation of activities and their results.

Key words: enterprise, financial analysis, financial condition, coefficient analysis, profitability.

Постановка проблеми. За сучасних економічних умов діяльність кожного підприємства є предметом уваги багатьох учасників ринкових відносин, особливо тих, хто зацікавлений у результаті його функціонування. Підприємства несуть повну відповідальність за результати своєї діяльності перед співвласниками, працівниками, акціонерами, кредитором. Важливу роль у забезпеченні ефективного господарювання на підприємствах відіграє аналіз фінансового стану підприємств, який є підґрунтям формування фінансових, економічних та інших даних й які, своєю чергою, впливають на процес прийняття фінансових та інвестиційних рішень. На даному етапі розвитку економіки нашої країни питання аналізу фінансового стану підприємства є дуже актуальним, тому що від цього

залежить майже вся діяльність підприємства. Щоб підприємство було фінансово стійким і приносило прибутки, а не збитки, персоналу з управління потрібно вміти аналізувати й оцінювати насамперед фінансовий стан свого підприємства, а вже потім фінансовий стани конкурентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема фінансового стану підприємства, шляхів підвищення результатів фінансового стану, а також основних напрямів щодо поліпшення фінансового стану досліджувалася в працях багатьох науковців, зокрема таких як: А.В. Бурковська, Л.В. Івченко, О.Є. Федорченко, О.П. Квасова, М.Ю. Аверіна, Л.І. Шмалюк, А.В. Ковалевська, А.А. Акоюн та ін.

Сучасний стан економіки нашої країни призводить до того, що суб'єктам господарювання

потрібно шукати напрями для підвищення ефективності своєї діяльності, знаходження нових ідей для подолання своїх недоліків та ринкових викликів. На нашу думку, проблема поліпшення фінансового стану підприємства і пошуку напрямів удосконалення фінансового стану підприємства є актуальною, проте їй приділяється недостатньо уваги.

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу фінансового стану на одному з підприємств України, пошук основних напрямів поліпшення фінансового стану підприємства і підвищення показників фінансового стану підприємства. Відповідно до поставленої мети, необхідно вирішити такі завдання:

- провести аналіз фінансового стану підприємства;
- зробити відповідні висновки по показниках фінансового стану підприємства;
- зробити остаточні висновки щодо показників фінансового стану підприємства;
- надати рекомендації щодо пошуку основних напрямів поліпшення фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є результати фінансової діяльності ПАТ «Харківський плитковий завод».

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи публікації, в яких було підняте питання фінансового стану підприємств, можна зробити висновки, що фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей із потребами виробництва, своєчасне проведення розрахункових операцій, платоспроможність [3].

По-перше, одним із найбільш розповсюджених шляхів удосконалення фінансового стану підприємств є своєчасне подання менеджерам підприємств достовірних даних про реальний стан підприємства. Ці дані в повному масштабі показують, які проблеми існують на даному підприємстві. По-друге, для прийняття ефективних управлінських рішень менеджери підприємства після аналізу отриманих даних повинні зробити порівняльний аналіз таких же показників інших подібних підприємств – конкурентів даного підприємства. Порівнюючи підприємства, з'являється більш точна картина про конкурентоздатність підприємства серед інших підприємств, а в умовах ринкової економіки дуже важливо, щоб підприємство було конкурентоспроможним.

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємств можна назвати такі:

- проведення дослідження фінансової стійкості підприємства;
- проведення дослідження щодо ефективності використання майна (капіталу) підприємства;
- дослідження щодо забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- дослідження рентабельності підприємства;
- визначення щодо ефективного використання фінансових ресурсів підприємства;
- проведення об'єктивної оцінки динаміки та стану ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства;
- загальна оцінка становища підприємства на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності [2].

Аналіз фінансового стану підприємства оцінюється не через один показник, а лише за допомогою системи показників, які з усіх боків оцінюють стан підприємства. Умовно цю систему показників можна поділити на п'ять видів:

- показники майнового стану підприємства;
- показники ліквідності та платоспроможності підприємства;
- показники фінансової стійкості підприємства;
- показники ділової активності підприємства;
- показники рентабельності підприємства.

Кожен із цих видів дає інформацію про підприємство і про стан підприємства в певний період. Показники майнового стану дають відомості про тенденції зміни структури фінансових ресурсів підприємства за певний період. Показники ліквідності і платоспроможності підприємства дають можливість зрозуміти, як швидко підприємство може розраховуватися за допомогою наявного на балансі майна (активів) зі своїми зобов'язаннями (пасивами), а також можливість підприємства своєчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників, повертати кредити і позики, видавати заробітну плату, вносити платежі до бюджету. Показники фінансової стійкості підприємства відображають частку власного капіталу в загальній сумі фінансових засобів. Узагальнений показник фінансової стійкості підприємства має вагоме значення серед інших показників фінансового стану підприємства, адже він відображає інтенсивність використання позикових засобів, рівень довгострокової стійкості підприємства без позикових засобів та ступінь залежності підприємства від короткострокових зобов'язань. Показники ділової активності підприємства дають змогу зробити висновки про ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Показники рентабельності підприємства характеризують

фінансові результати й ефективність діяльності підприємства у цілому.

Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства здійснюється за допомогою системи економічних категорій, якими він визначається. Дані показники є самостійними і водночас тісно взаємопов'язаними, що доповнюють один одного і можуть використовуватися як комплексно, так і кожен зокрема зовнішніми і внутрішніми інвесторами, кредиторами, діловими партнерами, управліннями тощо [5]. Для аналізу фінансового стану підприємства використано фінансову звітність ПАТ «Харківський плитковий завод» за період

2016–2017 рр. Коефіцієнтний аналіз підприємства наведений у табл. 1.

Коефіцієнт автономії (незалежності) вказує, яку частину активів підприємство здатне профінансувати за рахунок власного капіталу. За аналізований період коефіцієнт автономії (незалежності) за 2016–2017 рр. не був нижчий від нормативного значення. У 2016 р. коефіцієнт автономії (незалежності) становив 0,55, а в 2017 р. він збільшився на 3,64% і становив 0,57. Маневреність робочого капіталу в 2016 р. становила 0,32, а в 2017 р. зросла на 3,13% і становила 0,33. Значення показника говорить про те, яка частина власного капі-

Таблиця 1

Коефіцієнтний аналіз підприємства

Найменування показника	Оцінка показника		2016 рік	2017 рік	Відхилення	
	за нормативним значенням	за динамікою			Абсолютне	Відносне
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	>0,5	збільшення	0,55	0,57	0,02	3,64
2. Маневреність робочого капіталу	за планом	за планом	0,32	0,33	0,01	3,13
3. Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	зменшення	1,82	1,78	-0,04	-2,20
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	збільшення	0,65	0,63	-0,02	-3,08
5. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	зменшення	0,45	0,43	-0,02	-4,44
6. Коефіцієнт залучених джерел у необоротних активах	<0,1	зменшення	0,64	0,58	-0,06	-9,38
7. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	<0,5	зменшення	0,39	0,34	-0,05	-12,82
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	<0,2	норматив	0,77	0,68	-0,09	-11,69
9. Коефіцієнт поточних зобов'язань	>0,5	збільшення	0,4	0,32	-0,08	-20,00
10. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталів	<0,5	зменшення	0,81	0,77	-0,04	-4,94
11. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	збільшення	0,14	0,12	-0,02	-14,29
12. Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	збільшення	1,23	1,3	0,07	5,69
13. Коефіцієнт фінансового левериджу	<0,1	зменшення	0,63	0,53	-0,1	-15,87
14. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	>0,2	збільшення	3,05	3,02	-0,03	-0,98
15. Коефіцієнт страхування бізнесу	>0,1	збільшення	0	0	0	0,00
16. Коефіцієнт страхування статутного капіталу	за планом	за планом	0	0	0	0,00
17. Коефіцієнт страхування власного капіталу	>0,1	збільшення	0	0	0	0,00
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	за планом	збільшення	0,78	0,72	-0,06	-7,69
19. Коефіцієнт покриття	>1	збільшення	4,5	3,6	-0,9	-20,00
20. Частка оборотних активів у загальній сумі активів	за планом	за планом	0,46	0,49	0,03	6,52
21. Чистий оборотний капітал	>0	збільшення	453691	527981	74290	16,37

талу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Коефіцієнт фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також указує на здатність підприємства проводити прогнозовану діяльність у довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. У 2016 р. цей показник становив 1,82, а в 2017 р. – 1,78. Показник відповідає нормативному значенню.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу дає змогу визначити частку власного капіталу, що спрямована на фінансування оборотних активів. Додатне значення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. Позитивною динамікою є збільшення показника, а нормативним значенням – 0,1 та вище [6]. Коефіцієнт маневреності власного капіталу відповідає нормативному значенню, що говорить про збільшення частини власного капіталу, яка використовується для фінансування поточної діяльності. Коефіцієнт маневреності в 2017 р. зменшився відносно 2016 р. на 0,02 одиниці, або на 3,08%.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу вказує на рівень левериджу компанії. Леверидж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу для підвищення потенційної рентабельності інвестицій. У підприємства, в якого сума позикового капіталу є значно вищою власного, рівень левериджу високий. Своєю чергою, таке явище свідчить про високий рівень фінансових ризиків [7]. Варто зауважити, що залучення позикового капіталу дає змогу забезпечити ріст підприємству, тому значна частина підприємств стабільно працює в умовах використання позикових коштів. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2016 р. становив 0,45, а в 2017 р. – 0,43. Цей показник відповідає своєму нормативному значенню.

Коефіцієнт довгострокових зобов'язань визначає частину довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування. У 2016 р. цей показник становив 0,77, а в 2017 р. – 0,68. Показник не відповідає нормативному значенню. Коефіцієнт поточних зобов'язань у 2016 р. становив 0,4, а в 2017 р. – 0,3. Коефіцієнт поточних зобов'язань визначає частину поточних зобов'язань у загальній сумі джерел формування.

Коефіцієнт забезпечення власними коштами є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Коефіцієнт забезпечення власними коштами в 2016 р. становив 0,14, а в 2017 р. зменшився і становив 0,12. Загалом коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами відповідає нормативному значенню.

Коефіцієнт фінансової стабільності говорить про здатність підприємства відповідати за сво-

їми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. У 2016 р. коефіцієнт фінансової стабільності становив 1,23, а в 2017 р. – 1,3. Коефіцієнт фінансової стабільності на даному підприємстві відповідає нормативному значенню.

Фінансовий леверидж характеризує використання компаніями позикових коштів, що впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Іншими словами, фінансовий леверидж – це об'єктивний чинник, який виникає з появою позичених засобів у капіталі компанії і дає змогу отримувати додатковий прибуток на власний капітал [7]. Коефіцієнт фінансового левериджу в 2016 р. становив 0,63, а в 2017 р. – 0,53. За нормативом коефіцієнт повинен зменшуватися, і на даному підприємстві коефіцієнт зменшується.

Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом характеризує рівень покриття матеріальних оборотних активів. У 2016 р. коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом становив 3,05, а в 2017 р. – 3,02, що відповідає нормативному значенню.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів робочим капіталом характеризує питому вагу вільних оборотних активів підприємства. У 2016 р. коефіцієнт забезпечення оборотних активів робочим капіталом становив 0,78, а в 2017 р. він зменшився до 0,72, що призводить до зменшення вільних оборотних активів підприємства.

Коефіцієнт покриття показує достатність оборотних активів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Він показує, у скільки разів оборотні активи перевищують поточні зобов'язання. Це дає змогу оцінити можливість розрахунку підприємства за своїми боргами терміном погашення до одного року на протязі року або одного виробничого циклу. Цей коефіцієнт відноситься до показників ліквідності. У 2016 р. він становив 4,5, а в 2017 р. зменшився до 3,6. Загалом коефіцієнт відповідає нормативному значенню, але потрібно, щоб цей показник збільшувався, а не зменшувався.

Частка оборотних активів у загальній сумі активів протягом 2016–2017 рр. збільшується з 0,46 до 0,49.

Чистий оборотний капітал у 2016 р. становив 453 619 грн., а в 2017 р. – 527 918 грн. Даний показник характеризує величину оборотного капіталу, вільного від короткострокових (поточних) фінансових зобов'язань, а саме ту частку обігових коштів, що профінансована з довгострокових джерел і яку не потрібно використовувати для погашення поточного боргу. Додатна величина цього показника означає, що підприємство спроможне оплатити за рахунок оборотних активів свої корот-

кострокові фінансові зобов'язання; від'ємне значення – навпаки, що такої можливості підприємство не має [8].

Показники рентабельності повніше, ніж прибуток, характеризують результати господарювання, тому що їхня величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами. Їх використовують для оцінювання діяльності підприємства й як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні [2]. Показники рентабельності підприємства наведено в табл. 2.

Рентабельність активів показує, скільки прибутку припадає на 1 грн. активів, характеризує ефективність управління активами підприємства. У 2016 р. рентабельність активів становила 0,13, а в 2017 р. вона зменшилася до 0,12. Рентабельність власного капіталу показує величину одержаного прибутку в розрахунку на 1 грн. капіталу власників.

Рентабельність власного капіталу в 2016 р. становила 0,23, а в 2017 р. цей показник зменшився до 0,17. Рентабельність продажу характеризує розмір прибутку, що надходить на підприємство з кожної гривні від продажу продукції. У 2016 р. цей показник становив 0,33, а в 2017 р. – 0,32. Рентабельність продукції показує, скільки прибутку отримало підприємство в розрахунку на 1 грн. понесених витрат. У 2016 та 2017 рр. цей показник був однаковий і становить 1. Чиста рентабельність підприємства в 2016 р. становила 0,13, а в 2017 р. цей показник зменшився до 0,09.

Провівши коефіцієнтний аналіз і розрахувавши показники рентабельності на прикладі одного з підприємств України, можна сказати, що підприємство фінансово стійке, але деякі показники не відповідають нормативному значенню і все ж таки треба поліпшувати фінансові показники і шукати шляхи для покращення фінансового стану підприємств.

Для поліпшення фінансового стану підприємства потрібні основні напрями, які позитивно вплинуть і підвищать фінансовий стан підприємства. Передусім для підвищення фінансового стану

підприємств України потрібно знайти відповідне співвідношення власного і позикового капіталу, що змогло б зробити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого – на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання [4].

Для просування власної продукції потрібно звернути увагу на таку галузь, як маркетинг. В умовах конкурентності це дуже актуальний варіант для збуту продукції підприємства. Провести інформаційну рекламу щодо продукції, яка виробляється на підприємстві, можливо, зробити гасло, яке буде провокувати потенційних покупців зацікавитися цією продукцією й купити її.

Також для поліпшення фінансового становища виробники товарів повинні реалізовувати всю продукцію, яка давно вже стоїть на складі. Для збільшення ринку збуту підприємства зробити пункти роздрібної торгівлі або підписати додаткові договори із власниками таких пунктів. Цей варіант призведе до збільшення прибутку і до збільшення оборотності капіталу. Звісно, цей варіант не вирішить фінансових проблем, але завдяки йому можна скоротити терміни реалізації продукції і прискорити розрахунки з кредиторами.

Ще одним шляхом поліпшення фінансового стану підприємства є збільшення грошових коштів на підприємстві, що призведе до збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності. Це дає змогу підприємству брати короткострокові і довгострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам й які мають показник абсолютної ліквідності, який відповідає нормативному значенню. Щоб збільшити грошові кошти на підприємстві, можливий такий варіант, щоб продати виробничі і невиробничі, які вже не потрібні підприємству, або ж здати їх в оренду.

Таблиця 2

Показники рентабельності підприємства

№	Назва показника	Призначення	2016 рік	2017 рік	Відхилення	
					Абсолютне	Відносне
1.	Рентабельність активів	чистий прибуток / середньорічна вартість усіх активів	0,13	0,12	-0,01	-7,69
2.	Рентабельність власного капіталу	чистий прибуток/ середньорічна вартість власного капіталу	0,23	0,17	-0,06	-26,09
3.	Рентабельність продажу	відношення валовий прибуток/чиста виручка від продажу продукції	0,33	0,32	-0,01	-3,03
4.	Рентабельність продукції	валовий прибуток від продажу/ собівартість продукції	1	1	0	0,00
5.	Чиста рентабельність підприємства	Розраховується як відношення чистий прибуток/середньорічна вартість майна підприємства	0,13	0,09	-0,04	-30,77

Наступним напрямом поліпшення фінансового стану підприємства можуть стати виробництво і розроблення нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «ходових» товарів, що дасть змогу стабілізувати і поліпшити фінансовий стан підприємства. Слід відзначити, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку в розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та його соціальної сфери. Пошук резервів, які можуть бути використані для поліпшення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складників його діяльності [1].

Шляхи щодо підтримки фінансового стану на високому рівні повинні передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього стану підприємства;
- проведення заходів зі зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розроблення планів і здійснення попередніх заходів щодо виникнення проблемних ситуацій та їх забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів за виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень;
- проведення контролю над діями всіх учасників процесу і виконанням заходів та їхніми результатами.

Для підвищення прибутку на підприємстві потрібні такі заходи.

Планування. Якщо план із прибутку складено на належному рівні, професійно, грамотно, підприємство має змогу правильно визначити обсяг платежів у державний бюджет і суму прибутку, що залишається у його розпорядженні, з метою створення фінансової бази для розвитку діяльності, необхідних витрат на розвиток соціальної сфери, матеріальне заохочення праці.

Підтримка високої якості продукції (товарів, робіт, послуг). Величина прибутку переважно залежить від попиту.

Пошук резервів зростання. Постійний пошук невикористаних можливостей збільшення прибутку, що забезпечуватиме його зростання.

Підтримка ділової репутації. Одержувати додатковий прибуток і підвищити рентабельність підприємству дає змогу висока ділова репутація. Вчасне розрахування з постачальниками, якість та швидкість наданих товарів і послуг, прийнятна ціна – основні її показники.

Висновки з проведеного дослідження. Фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господар-

ських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей із потребами виробництва, своєчасне проведення розрахункових операцій, платоспроможність.

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємств можна назвати такі:

- проведення дослідження фінансової стійкості підприємства;
- проведення дослідження щодо ефективності використання майна (капіталу) підприємства;
- дослідження щодо забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- дослідження рентабельності підприємства;
- визначення щодо ефективного використання фінансових ресурсів підприємства;
- проведення об'єктивної оцінки динаміки та стану ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства;
- загальна оцінка становища підприємства на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності.

Аналіз фінансового стану підприємства оцінюється не через один показник, а лише за допомогою системи показників, які з усіх боків оцінюють стан підприємства. Умовно цю систему показників можна поділити на п'ять видів:

- показники майнового стану підприємства;
- показники ліквідності і платоспроможності підприємства;
- показники фінансової стійкості підприємства;
- показники ділової активності підприємства;
- показники рентабельності підприємства.

Шляхами щодо підвищення фінансового стану підприємств України є:

- своєчасне подання менеджерам підприємств достовірно точних даних про реальний стан підприємства;
- пошук відповідного співвідношення власного і позикового капіталу, що змогло б зробити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу;
- проведення інформаційної реклами щодо продукції, яка виробляється на підприємстві;
- збільшення ринку збуту підприємства;
- збільшення грошових коштів на підприємстві, що призведе до збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності;
- виробництво і розроблення нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «ходових» товарів, що дасть змогу стабілізувати і поліпшити фінансовий стан підприємства;

- проведення заходів зі зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розроблення планів і здійснення попередніх заходів щодо можливого виникнення проблемних ситуацій та забезпечення їх виконання;
- впровадження планів практичних заходів за виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень;
- проведення контролю над діями учасників процесу, над виконанням заходів та їхніми результатами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92–100.
2. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1(11). С. 1–7.
3. Гриценко Л.Л., Дейнека О.В., Боярко І.М. *Фінанси підприємств : практикум*. Суми, 2014. URL : http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/discip/fp/nr_fp.pdf (дата звернення: 24.02.2019).
4. Петренко В.С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *International scientific journal*. 2015. № 8. С. 139–142. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2015_8_34 (дата звернення: 24.02.2019).
5. Мосьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1016> (дата звернення: 24.02.2019).
6. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. *Фінанси підприємств : підручник*. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 504 с. URL : http://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/41010/mod_resource/content/1/Непочатенко%20О.О.%20Фнанси%20пдпримств%20%282013%29.pdf (дата звернення: 24.02.2019).
7. Сініцин О.О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3334> (дата звернення: 24.02.2019).
8. Чинник С. Чистий оборотний капітал в управлінні ліквідністю підприємства. *Науковий клуб SOPHUS*. URL : http://sophus.at.ua/publ/2016_12_14_kampodilsk/sekcija_section_7_2016_12_14/chistij_oborotnij_kapital_v_upravlinni_likvidnistju_pidpriemstva/140-1-0-2236 (дата звернення: 24.02.2019).

REFERENCES:

1. Averina M.Iu. (2012) Analiz ta otsinka finansovoho stanu pidpriemstva: shliakhy pokrashchennia [Analysis and evaluation of the financial condition of the enterprise: ways of improvement]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9, pp. 92-100.
2. Bezborodova T.V. (2014) Sutnist ta neobkhdnist analizu finansovoho stanu [Essence and necessity of analysis of financial condition]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, no. 1(11), pp. 1-7.
3. Hrytsenko L.L., Deineka O.V., Boiarko I.M. (2014) *Finansy pidpriemstv* [Business Finance]. Sumy: Ukrainska akademiia bankivskoi spravy NBU. (in Ukrainian). Available at: http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/discip/fp/nr_fp.pdf (accessed 24 February 2019).
4. Petrenko V.S., Kvasova O.P. (2015) Otsinka ta shliakhy pokrashchennia finansovoho stanu pidpriemstva [Estimation and ways to improve the financial condition of the enterprise]. *International scientific journal*, no. 8, pp. 139–142. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2015_8_34 (accessed 24 February 2019).
5. Mosondz O.B. (2012) Analiz finansovoho stanu pidpriemstva: sutnist i neobkhdnist [Analysis of the financial condition of the enterprise: the essence and necessity]. *Efektivna ekonomika* (electronic journal), no. 3. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1016> (accessed 24 February 2019).
6. Nepochatenko O.O., Melnychuk N.Iu. (2013) *Finansy pidpriemstv* [Business Finance]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury. (in Ukrainian). Available at: http://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/41010/mod_resource/content/1/Непочатенко%20О.О.%20Фнанси%20пдпримств%20%282013%29.pdf (accessed 24 February 2019).
7. Sinitsyn O.O. (2014) Finansovyi leverydzh v upravlinni strukturoiu kapitalu [Financial leverage in the management of the capital structure]. *Efektivna ekonomika* (electronic journal), no. 9. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3334> (accessed 24 February 2019) (accessed 24 February 2019).
8. Chynnyk S. (2016) Chystyi oborotnyi kapital v upravlinni likvidnistiu pidpriemstva [Net working capital in the management of liquidity of the enterprise]. *Naukovyi klub «SOPHUS»* Kamyanets-Podilsky: Podilsky State Agrarian and Technical University. (in Ukrainian). Available at: http://sophus.at.ua/publ/2016_12_14_kampodilsk/sekcija_section_7_2016_12_14/chistij_oborotnij_kapital_v_upravlinni_likvidnistju_pidpriemstva/140-1-0-2236 (accessed 24 February 2019).

Valiukh Alina

Student

Sumy State University

Zaitsev Oleksander

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Senior Lecturer at Department of Finance and Credit

Sumy State University

ANALYSIS AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT OF THE FINANCIAL STATE ENTERPRISES OF UKRAINE

The purpose of the article. The analysis of the financial condition of enterprises plays an important role in ensuring effective management of enterprises. Enterprises need to look for ways to improve their performance, find new ideas to overcome their shortcomings and market challenges. The purpose of the article is to conduct an analysis of the financial situation at one of the enterprises of Ukraine, search of the main directions for improvement of the financial state of the enterprise and increase of indicators of the financial state of the enterprise. The object of research for this article is the results of the financial activity of the joint-stock company "Kharkiv tile factory".

Methodology. The analysis of the financial condition of an enterprise is evaluated not by one indicator, but only by means of a system of indicators that assess the state of the enterprise from all sides. Conditionally, this system of indicators can be divided into 5 types:

- indicators of the property status of the enterprise;
- indicators of liquidity and solvency of the enterprise;
- indicators of financial sustainability of the enterprise;
- indicators of business activity of the enterprise;
- indicators of profitability of the enterprise.

Results. Ways to maintain a high financial standing should include:

- permanent monitoring of the external and internal conditions of the enterprise;
- taking measures to reduce the external vulnerability of the enterprise;
- to develop plans and take preliminary measures on occurrence of problem situations and their provision;
- to implement plans of practical measures in the event of a crisis situation, the adoption of risky and non-standard decisions;
- to monitor the actions of all participants in the process and the implementation of activities and their results.

Practical implications. In order to increase profits at the enterprise, such measures are needed. 1. Planning. If the profit plan is drawn up at an appropriate level, professionally and competently, the enterprise is able to correctly determine the amount of payments to the state budget and the amount of profit remaining at its disposal in order to create a financial base for development activities. 2. Support for high quality of products (goods, works, services). The amount of profit is largely dependent on demand. 3. Search for growth reserves. A constant search for unused opportunities to increase profits, which will ensure its growth. 4. Business reputation support. Gaining extra profit and increasing profitability of an enterprise allows a high business reputation. Timely calculation with suppliers, quality and speed of goods and services provided, reasonable price is its main indicators.

Value/originality. The ways to improve the financial condition of Ukrainian enterprises are:

- timely submission to the company's managers of reliable data on the actual state of the enterprise;
- to find the appropriate ratio of own and borrowed capital that would be able to make a minimum financial risk for maximum profitability of own capital;
- increase of the company's sales market;
- increase of money in the enterprise.